

Telpaugi ziemā

Autors Dita Kļaviņa-Lauberte
Piektdiena, 18 janvāris 2013 15:08

Ziema ir miera periods ne tikai savvaļā vai dārzā augošajiem daudzgadīgajiem augiem, bet arī telpaugiem. Kā nodrošināt miera periodu augiem, ko audzējam telpās, konsultē LU Botāniskā dārza Tropu un subtropu laboratorijas vadītāja Dace Grīviņa. Telpaugi ir nākuši no dažādām pasaules vietām un savā izcelsmes vietā ziemo dažādi. Tāpēc, lai dekoratīvo lapu augi būtu krāšņi un ziedošie ziedētu, ir nepieciešams nodrošināt telpaugiem miera periodā tādas apstākļus – gaismu, mitrumu, temperatūru, kas ir pēc iespējas ir tuvāki to dabiskajai videi.

Parasti miera perioda laikā augus nemēslo, laista mazāk vai nemaz un tur zemākā temperatūrā nekā vasarā.

Gaisma

Tropu augiem, kas savvaļā aug vietās ar viemērīgu klimatu, nav miera perioda. Mūsu klimatiskajos apstākļos gaismas un saules starojuma trūkums īsajās rudens un ziemas dienās šiem augiem rada piespiedu miera periodu. Ja tiem ziemā nodrošina pēc iespējas vairāk gaismas, auga prasībām atbilstošu laistīšanu un barošanu, kā arī svaigu gaisu, tie pārziemo labi. Ja gaismas nav pietiekami, augi noteikti ziemā jāmēslo mazāk.

Telpaugi ziemā

Autors Dita Kļaviņa-Lauberte
Piektdiena, 18 janvāris 2013 15:08

Lai dabiskās gaismas ziemā būtu pēc iespējas vairāk, augam jāatrodas pēc iespējas tuvāk gaismas avotam – logam. Logiem jābūt tīriem, lai putekļu un netīrumu kārtā neaizturētu gaismu. Arī paši augi nedrīkst būt apputējuši, tas traucē tiem uztvert gaismu. Tāpēc augus ar gludām lapām ik pa laikam tīra ar mitru drāniņu, augus ar pūkainām lapām vai adatām – ar putekļu slotiņu vai otiņu. Atsevišķiem augiem laiku pa laikam noderēs duša. Ja telpu sienas un logu ailes ir baltas, tās atstaros gaismu un sniegs augiem papildus apgaismojumu.

Ja nepieciešams, augiem var ierīkot mākslīgo apgaismojumu, uzstādot atbilstošas lampas. Gaismai uz augu jākrīt no augšas, un lampām jāatrodas 0,3 – 1 m virs augiem. Kā saules gaimas aizstājēju var izmantot dienasgaismas spuldzes – gan parastās, gan enerģiju taupošās. Tās izstaro dabiskajai gaismai tuvu gaismu, nesakarst un paterē maz enerģijas.

Gaisa temperatūra

Visu gadu vienmērīga istabas temperatūra un viemērīgs mitrums nepieciešams antūrijām

(*Anthurium*), istabā audzējamām lapu begoniju (

Begonia)

sugām un augstajām begonijām (

B. Elatior

), kalatejām (

Calathea

), dīfenbahijām (

Dieffenbachia

), siltummīlošām dracēnām (

Dracaena

), fikusiem (

Ficus

), marantām (

Maranta

), monsterām (

Monstera deliciosa

) (var pārziņot arī vēsākā vietā), siltummīlošām orhidejām, piemēram, falenopšiem (

Phalaenopsis

), filodendriem (

Philodendron

), sanpaulijām jeb uzambāras vijolītēm (

Saintpaulia ionantha

), kodijām (

Codiaeum

), spatifilām (

Telpaugi ziemā

Autors Dita Kļaviņa-Lauberte
Piektdiena, 18 janvāris 2013 15:08

Spathiphyllum

).

Augiem, kas nāk no Vidusjūras reģiona, vīgēm (*Ficus carica*), dižajam lauram (*Laurus nobilis*), mirtei (

Myrtus communis)

, oleandram (

Nerium oleander

) un citiem, kā arī tropu joslas kalnu augiem miera perioda laikā – no novembra līdz februārim ir nepieciešama atpūta – zemāka temperatūra, retāka laistīšana. Šajā laikā augus nemēslo.

Daudziem ziedošajiem telpaugiem Ķīnas rozei (

Hibiscus hybr.)

atbilstošu ziemošanas apstākļu nodrošināšana veicina ziedpumpuru veidošanos. Ja augi nesaņem pelnīto atpūtu, tie nākamajā gadā var neziedēt. Atbilstošu vidi var nodrošināt augus pārvietojot uz verandu, iestiklotu lodžiju, ziemas dārzu, vai uz kāpņu telpu palodzēm. Tomēr temperatūra, kāda nepieciešama augiem miera periodā laikā, atšķiras.

Tikai nedaudz vēsāki apstākļi kā istabā – temperatūra ne zemāka kā 15°C, kā arī samazināt a laistīšana

nepieciešama atsevišķiem tropu augiem, piemēram, sārtajām katarantēm (

Catharanthus roseus

), līdakastēm (

Sansevieria trifasciata

). Gardēnijām (

Gardenia

) tas veicinās ziedpumpuru veidošanos. Temperatūra ap 15°C un minimāla laistīšana – lai neiekalst un neaiziet bojā saknes, vajadzīga tuksnešā rozēm (

Adenium

). Arī krūmu begonijām ziemā patiks nedaudz vēsāks gaiss kā istabā, taču tām ir jānodrošina vienmērīgs mitrums.

Gaisa temperatūra no 10° – 15° C un retāka laistīšana miera perioda laikā patiks mājas svētībai (

Aspidistra elatior),

skaistnātrēm (

Coleus blumei

), balzamīnēm (

Impatiens walleriana

), kalanhojēm (

Kalanchoe

), lielziedu pelargonijām (

Telpaugi ziemā

Autors Dita Kļaviņa-Lauberte
Piektdiena, 18 janvāris 2013 15:08

Pelargonium grandiflorum

), pasiflorām (

Passiflora

), stefanotēm jeb Madagaskaras jasmīniem (

Stephanotis floribunda

). Par zemāku temperatūru un samazinātu ūdens daudzumu pateicīgi būs arī citrusi (

Citrus

), efejas (

Hedera helix

), vaskapuķes (

Hoya

).

10° C un reta laistīšana būs ideāla pulkstenītēm (*Campanula*), naudas kociņam (*Crassula arborescens*)

, eševērijām (

Echeveria

), jasmīniem (

Jasminum

). Miniatūrozēm (

Rosa

) un mirtēm (

Myrtus communis

) gaisa temperatūrai miera perioda laikā nevajadzētu pārsniegt 10° C.

8° – 12° C nepieciešami alvejām jeb alojēm (*Aloe*), klīvijām (*Clivia*), liellapu hortenzijām (*Hydrangea macrophylla*)

), lapu pelargonijām (

Pelargonium

), acālijām (

Rhododendron simsii

), jukām (

Yucca

). Tās tur gandrīz sausas – laista tikai, lai neiekalstu sakņu kamols. Laistīšanu pakāpeniski samazina no rudens.

Kaktusiem un sukulentiem miera perioda laikā jānodrošina **vēsa (5° - 10° C) un gaiša vieta**. Ja kaktusiem ir vēsa ziemošanas vieta, tos nelaista. Arī citi sukulentaugi tādi kā kalanhojes, alojes, eševērijas, krasulas ļoti vēsā un gaišā vietā var pārziemot bez laistīšanas.

Telpaugi ziemā

Autors Dita Kļaviņa-Lauberte
Piektdiena, 18 janvāris 2013 15:08

Ļoti vēsa ziemošanas vieta nepieciešama araukārijām jeb istabas eglēm (*Araucaria heterophylla*) – 5°, oleandriem (*Nerium oleander*) –3° – 8° C, krizantēmām (*Cr*
ysanthemum indicum) – 3° – 5° C. Ziemešanas laikā krizantēmām nogriež virszemes augu daļas un tās var pārziemināt arī tumsā.

Augiem, kuriem dabiskos apstākļos miera periodā atmirst virszemes daļas, pakāpeniski – sākot ar augustu, septembri samazina laistīšanu un, kad virszemes daļas nokalst, tos atstāj ziemot podā līdz pavasarim vai arī izņem no poda un uzglabā sausā kūdrā vai smiltīs siltā vietā (apmēram 20° C). Tā ziemina ahimenes (*Achimenes*). Līdzīgi rīkojas ar hipeastriem (*Hippeastrum*) un gloksīnijām (*Gloxinia*), tikai tās uzglabā nedaudz zemākā temperatūrā – 15°C. Alpu vijolītes (*Cyclamen persicum*) tur vēsākā vietā. Augus var uzglabāt arī tumšā vietā. Tos pakāpeniski ar siltu ūdeni atsāk laistīt februārī.

Dzīvokļos nav tik viegli ievērot precīzu temperatūru, tomēr jāņem vērā, ka mitro tropu augi siltajās istabās jūtas labi, bet pārējiem augiem noteikti vajadzētu atrast kādu telpu, kurā temperatūra būtu zemāka, vismaz ap 15°.

Mitruma

Kā jau iepriekš teikts, augus, kuriem miera periodā nepieciešama zemākā temperatūra, mazāk laista vai laista tik, lai neiekalstu sakņu kamols vai nelaista pavisam. Ja augi miera perioda laikā paliek istabā, tos laista tikpat bieži kā vasarā, tomēr jāskatās, lai mitruma nav par daudz vai par maz.

Vislielākās problēmas augiem ziemā rada istabas sausais gaiss, kas rodas telpās ar centrāl apkuri. Tas noteikti nepatiks antūrijām. Augiem nepalīdzēs bagātīgāka laistīšana, nepieciešams mitrināt gaisu telpās.

Telpaugi ziemā

Autors Dita Kļaviņa-Lauberte
Piektdiena, 18 janvāris 2013 15:08

Viens no variantiem sausa gaisa radīto sekus novēršanai ir augu rasināšana (apsmidzināšana ar pulverizatoru). Apsmidzināšanai ieteicams lietot novārītu un istabas temperatūrā atdzesētu ūdeni. Augus, kuru lapas klāj matiņi vai tādus, kas ir jūtīgi pret pelēko puvi, nerasina, bet izmanto citus gaisa mitrināšanas veidus.

Agrāk par gaisa mitrināšanu telpās rūpējās uz radiatoriem novietojot mitrus dvieļus vai traukus ar ūdeni. Tagad ir pieejami arī speciāli uz radiatoriem uzkarināmi keramiski trauki, kuros ielietais ūdens siltuma ietekmē intensīvi iztvaiko un mitrina gaisu. Efektīvāks un mūsdienīgāks veids gaisa mitrināšanai ir izmantot veikalā nopērkamās visdažādākās ierīces – gaisa mitrinātājus un difuzorus. Tie veido ūdens tvaikus un uzlabo mikroklimatu telpās.

Tieši telpaugu tuvumā var novietot ar elektrību darbināmu istabas strūklaku. Siltumā ūdens izgaro un mitrina gaisu. Jo lielāka ir ūdens plūsmas virsma, jo intensīvāk ūdens izgaro.

Mazāk līdzekļu prasīs cits netiešs gaisa mitrināšanas veids – augus novieto seklā traukā vai dziļākā paplātē ar ūdeni, kur ievieto puķupodus. Podus liek uz paliktņa, lai auga saknes pasargātu no lieka mitruma. Puķu podus var novietot uz plakaniem akmentiņiem vai sīku oļu kārtas. Pamatni var pielpildīt ar keramzīta granulām, granti vai citu dekoratīvu materiālu.

Pret sausu gaisu īpašu iebildumu nebūs atsevišķiem sukulentiem – kalanhojēm, alojēm, sansevjērām, arī visiem kaktusiem. Arī mājas svētība jeb aspidistra pārcietīs sausu un siltu istabu. Tikpat pacietīgas būs arī sanpaulijas. Taču tāpat kā cilvēkam visiem augiem ir vajadzīgs svaigs gaiss.

Svaigs gaiss

Mēdz teikt, ka cilvēki ziemā slimo biežāk nevis tāpēc, ka ārā ir aukstāks, bet gan tāpēc, ka ziemā tie retāk uzturas ārpus telpām, bet telpās bieži vien gaiss ir sastāvējis un tajā ir maz

Telpaugi ziemā

Autors Dita Kļaviņa-Lauberte
Piektdiena, 18 janvāris 2013 15:08

---

skābekļa. Svaigs gaiss ir nepieciešams ne tikai cilvēkiem, bet arī telpaugiem. Sastāvējies gaiss pievilina augu kaitēkļus un veicina augu slimības. Gaisa maiņa pasargā augus no slimībām, norūda tos. Bieža vēdināšana nepieciešama oleandriem, acālijām, visiem augiem, kurus pa vasaru tur zem klajas debess, arī daudzajiem subtropu augiem, kurus nes ārā vasaras periodā.

Tomēr vēdināšana var radīt arī problēmas. Bieži iesaka telpas vēdināt radot caurvēju. Caurvējš nepatīk gandrīz nevienam no augiem, jo īpaši tas netiek Madagaskaras jasmīniem, kas pēc caurvēja var sākt vīst. Ziemā telpu vēdināšanas laikā augi var arī apsaldēties. Īpaši tas attiecas uz tropu augiem, kas visu gadu turami istabas temperatūrā. Tāpēc augi pirms vēdināšanas, lai tos netraumētu auksta gaisa plūsma, jānovieto tālāk no loga, no telpas jāiznes, bet ja tas nav iespējams jāapsedz vai jāietin.

Dažkārt problēmas var radīt nevis vēdināšana, bet aukstais gaiss, kas ieplūst pa logu šķirbām vecākās mājās vai no mūsdienīgas konstrukcijas loga, kas ir atstāts gaisa apmaiņas režīmā. Ja augi ir novietoti tuvu pie loga rūts, ļoti aukstā laikā tie var apsalt, jo spēcīgā salā stikls laiž cauri aukstumu.

Augsnes temperatūra

Problēmas ziemas laikā var rasties augiem, kas novietoti uz palodzes, zem kurām atrodas radiatoru. Pārlicīga siltuma ietekmē augsne podā strauji zaudē mitrumu un ātri izžūst. Tad, lai pasargātu augus no sausuma vēlams podus novietot uz paliktņa.

Otra problēma, ar ko saskaras augi, kas novietoti uz palodzes, ir vēsums, kas nāk no loga. Tas veicina augsnes atdzišanu, bet visiem augiem ir svarīga augsnes temperatūra – tā nedrīkst būt zemāka par istabas temperatūru. Atsevišķiem augiem, piemēram, antūrijām, gumijkokiem patīk silta augsne, bet gardēnijām – “kājas siltumā, galva vēsumā”. Lai novērstu augsnes atdzišanu uz palodzes zem podiem novieto 3 cm biezu putuplasta plāksni vai korķa plātnes.

Kaitēkļi

Nepiemēroti apstākļi miera perioda laikā var radīt kaitēkļu uzbrukumus un slimību rašanos. Arī

Telpaugi ziemā

Autors Dita Kļaviņa-Lauberte
Piektdiena, 18 janvāris 2013 15:08

---

miera perioda laikā jāseko līdzi augiem – regulāri jānovāc bojātās augu daļas. Sausais gaiss var veicināt kaitēkļu attīstību. Telpaugus, piemēram, balzamīnes, apdraud laputis, tīklērces, fikusus apdraud bruņutis. Par labu laputu atbaidītāju telpās kalpo ģerānija. Daudziem kaitēkļiem nepatīk rasiņšana un augu nomazgāšana ar ūdeni. No kaitēkļiem var atbrīvoties, novācot mehāniski, ar rokām, zem ūdens strūklas.

Augi daudz vieglāk pārcietīs miera periodu istabā, ja kopsiet tos ar mīlestību un pozitīvām domām.

Kas darāms beidzoties ziemai

Janvāra beigās, palielinoties dienas garumam, grūtākais ziemošanas laiks jau būs aiz muguras, bet februārī daudziem augiem pakāpeniski atsāksies veģetācijas periods.

Ziemas beigās, agri pavasarī augi uz palodzes jāšargā no tiešajiem saules stariem, īpaši, ja tie, kas aug uz palodzes dienvidu pusē. Dienas vidū tos no palodzes vajadzētu noņemt.

Tāpat jāparūpējas par augiem, kas miera perioda laikā cietuši no neatbilstošiem apstākļiem. Izstīdzējušos augus apgriez, augus, kas nobirdinājuši lapas, rūpīgi apskata, pārstāda, uzmanīgi laista. Augiem palīdzēs arī augu bioloģiskie preparāti, piemēram, *Bioefekta* preparāts "Vitmins" un citi.

Kad apgriezt telpaugus?

Subtropu izcelsmes telpaugus var apgriezt februārī (laurus, oleandrus, olīvkokus, mirtes, vīģes u.c.) nogriežot garos, izstīdzējušos zarus, piedodot vēlamo formu. Augststumbra kociņus veido īpaši. Ar mitro tropu augiem sāk darboties martā. Pie viena, ja ir nepieciešams, augu pārstāda.

Dzeltē lapas, nobirst

Telpaugi ziemā

Autors Dita Kļaviņa-Lauberte
Piektdiena, 18 janvāris 2013 15:08

Pie mums oktobris, novembris, decembris, daļēji arī janvāris, ir tumšie mēneši, kas negatīvi ietekmē augus. Augi stīdzē, lapas dzeltē, birst. Lapas birst arī no sausā gaisa, no iekaltēšanas. Savukārt no pārļiešanas, īpaši pie zemas temperatūras, lapas brūnē, birst. Augs ir rūpīgi jāapskata. Ja dzinumi ir zaļi, tas ir dzīvs, var domāt par pārstādīšanu. Pārstādot noteikti jāapskata sakņu sistēma. Ja saknes ir beigtas (nopuvušas) vistīcāk mums no mīluļa būs jāšķiras, bet, ja saknes ir dzīvas, tad, pārstādīts un rūpīgi kopts, augs atkopsies.

Kā vislabāk atkopt telpaugus, kas pārlaiduši ziemu siltā istabā ar centrālapkuri?

Augs jāapskata, jānovērtē, ko var šogad izdarīt. Noteikti ir jāapgriež garie, izstīdzējušie dzinumi, nokaltušie zari. Jaunos augus pārstāda katru gadu nedaudz lielākā podā. Lielos augus, kas aug liela izmēra traukos pārstāda, kad trauks ir pavisam nolietojies. Noteikti katru gadu noņem substrāta virsējo slāni un bagātīgi uzber jaunu substrātu. Kad parādās jauni dzinumi, augu sāk piebarot. Pavasarī dod ar slāpekli bagātāku mēslojumu. Tas ļaus augiem veidot jaunus dzinumus.

Telpaugus, kas miera perioda laikā atradās vesākās telpās, februāra beigās pakāpeniski pārvieto uz siltākām telpām, atsāk to laistīšanu, pakāpeniski sāk piebarot. Telpaugus, kuriem pa ziemu atmirst virszemes daļas, pakāpeniski ar siltu ūdeni atsāk laistīt februārī, bet, tiklīdz parādās pirmie dzinumi, pārvieto uz siltām un gaišām telpām.